

... A LES FONTETES

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de la serra
de mariola

butlletí trimestral del parc natural de la serra de mariola
núm. 7, estiu 2019

[Foto: M. Vives]

SUMARI

02 EDITORIAL

03 OPINIÓ: TONI CLOQUELL TUDELA
Alfafara, dins de la Mariola

04 MANTENIMENT I CONSERVACIÓ
Treballs de desbrossament a
àrees d'ús públic

05 GESTIÓ DE L'ÚS PÚBLIC
Regulació de l'accés en vehicle a
la capçalera del riu Vinalopó

06 COMUNICACIÓ, DIVULGACIÓ...
Activitats de promoció,
divulgació o formació

06 PER CONÈIXER, PER CONSERVAR...
Bones pràctiques per a la
recol·lecció de plantes

08 QUÈ HA PASSAT?
Reunió de la comissió científica

EDITORIAL

A anteriors números d'aquest butlletí ja s'ha destacat que la part central de l'any sol dedicar-se a actuacions més dirigides a l'ús públic i més concretament al manteniment i la millora d'alguns equipaments; també que cap a finals d'any es concentren els treballs dirigits a les masses forestals. Però sempre existeix un marge on la prioritat i alhora l'oportunitat o la conveniència, dins de la planificació en la gestió de l'espai natural protegit, marca que s'imprimisca un major esforç en determinada actuació.

D'altra banda cal tornar a fer notar que de vegades, durant l'execució d'alguns projectes, l'aspecte dels indrets objecte de les actuacions, presenten una aparença molt cridanera, i de vegades en sentit negatiu; però que aquesta situació, difícilment evitable, va amb tota certesa a revertir, en sentit positiu, en un període de temps prou curt.

Aquest estiu ha sigut el torn d'algunes àrees recreatives que requerien determinades infraestructures de prevenció d'incendis, en compliment de la normativa d'aplicació, per al seu ús i gaudi. La mancança de l'execució de les actuacions pertinents des de ja feia prou de temps, impedia oferir un servei públic amb les condicions legals actuals, i semblava oportú no motivar una major demora.

Tradicionalment ha sigut habitual fer ús dels racons «...a les fontetes» més populars i pròximes als pobles en els moments de lleure, i molts d'aquests paratges han esdevingut àrees recreatives. De segur que a tots ens vindrà algun record al cap d'aquests moments en família o amb amics.

Alfafara, dins de la Mariola

Arribada la tardor comencen a canviar els colors del Parc Natural de la Serra de Mariola, passat l'estiu tornen a brollar aquelles fontetes que estaven seques. Un atractiu més de la nostra serra. Aquesta aigua és la que dona nom al poble d'Alfafara, provinent de l'àrab *alfawara* «font d'aigua que brolla amb força o violència» i que fa referència a la penya del Xorro, salt d'aigua que en èpoques de pluja naix a la part alta del poble.

El poble d'Alfafara està emmarcat dins de la serra de Mariola des de temps primitius, així com ho demostren les restes iberes que es troben al poblat del Cabeço de Mariola, la cova del Bolumini i el Cabeço de Serrelles. Són aquests assentaments ibers grans mostres que deixen constància que des de temps primitius, la serra de Mariola era elegida per establir la seua vida, una vida de qualitat. L'orografia, la varietat rica en fauna i flora són les que ens donen la gran diversitat de recursos que fan que la serra de Mariola siga una de les més importants a la Comunitat Valenciana.

A la Mariola, també podem veure nombrosos masos on vivia la gent que treballava i cuidava la serra amb els seus ramats i cultius. Actualment, molts d'ells es troben en estat ruïnós. És per això que cal ressaltar la important tasca que realitzen els llauradors d'aquests pobles, que a pesar de les dificultats a l'hora de treballar les terres d'alta muntanya i a la mala retribució que obtenen, continuen apostant per mantindre el territori treballat, viu i productiu.

Per part del Parc Natural i la coordinació entre els ajuntaments que formem part d'aquesta serra, som els que hem de contribuir al manteniment i les bones gestions agroforestals perquè aquest pulmó verd que tenim continue viu i a ple rendiment. Viu per a tots, per als que vivim el dia a dia ací i per aquells que venen a visitar, gaudir dels bonics paisatges i de la bona gastronomia que ens dona la Mariola. El cooperativisme i treball en equip ens poden ajudar a aprofitar la gran varietat de recursos que trobem i a portar endavant projectes de prevenció d'incendis forestals amb la creació de faixes de seguretat i aprofitament de la biomassa que podrem utilitzar com a combustible per a les nostres necessitats quotidianes. Un combustible de km 0, de proximitat, respectuós i sostenible, al mateix temps que pugua millorar la qualitat de vida de les nostres veïnes i veïns.

Agrair les actuacions de manteniment a tots/es aquells/es que col·laboreu en la gestió del Parc Natural, al personal del Parc, als llauradors, als ajuntaments que formem part i a tota la gent que cuida i respecta la nostra serra. Perquè sols així podrem deixar a la descendència una bona herència de la nostra serra de Mariola.

Toni Cloquell Tudela
Alcalde de l'Ajuntament d'Alfafara

[Foto: EMC del Parc Natural]

TREBALLS DE MANTENIMENT I CONSERVACIÓ DESTACATS

Treballs de desbrossament a àrees d'ús públic

Durant l'estiu es duen a terme alguns desbrossaments que es repeteixen anualment (ex. Àrea del Convent), però en aquesta ocasió cal destacar una actuació puntual derivada del projecte dirigit des de la Secció Forestal de la Direcció Territorial d'Alacant per a la creació de les infraestructures de prevenció d'incendis pendents a l'àrea recreativa al voltant del refugi de Montblanc, a Agres, i a l'àrea recreativa de la font del Tarragó, a Alfafara. Aquests treballs de perímetre de protecció de les àrees, han tingut la col·laboració del Parc Natural i han estat complementats per l'equip de manteniment per a les tasques de desbrossament de l'interior de les àrees, especialment a la font del Tarragó. Amb aquestes actuacions, aquestes àrees recreatives, ubicades a muntanyes d'utilitat pública, queden a l'abast del públic en general, ja que cal recordar que fins a la data restaven clausurades i senyalitzades en aquest sentit.

Regulació de l'accés en vehicle a la capçalera del riu Vinalopó

Aquest tema recurrent ha tornat a tindre aquest estiu un protagonisme evident. La problemàtica en el cas de la capçalera del Vinalopó és ja sobradament coneguda. Un paratge sotmés a una elevada pressió i des d'anys enrere s'ha vist com se sobrepassa la capacitat de càrrega en caps de setmana, el període estival, ponts i festivitats assenyalades (com la Setmana Santa). El principal problema és l'accés no autoritzat de vehicles particulars, qüestió que no es considera assumible des del punt de vista de l'ús del territori, la conservació i la seguretat davant de riscos, a més de l'obligació del compliment de la normativa sectorial i específica d'aplicació. Aquest estiu s'ha produït un control més intens per part dels cossos de vigilància i seguretat (Guàrdia Civil, agents mediambientals...). Des del Parc Natural s'ha continuat treballant, i més ara amb els propietaris particulars i veïns, per millorar el sistema de regulació que ja estava implantat per al compliment dels objectius. Des del Parc Natural es fa un esforç molt gran en concepte de divulgació, ja que de vegades la informació apareguda en diferents mitjans i sobretot a través d'Internet, pot resultar inadequada, la qual cosa pot afectar tant a la satisfacció dels visitants com a l'adequada gestió de l'espai natural, per a la qual cosa es considera fonamental la col·laboració responsable de tots.

[Fotos: EMC del Parc Natural]

BANYERES DE MARIOLA 17 DE JULIO

(Casa de la Cultura, C/ San Antonio, 5)

- 10:00 h. Bienvenida por parte de la autoridad local.
- 10:20 h. Presentación de la Guía de Buenas Prácticas - Alternativas al uso del fuego en la agricultura.
- 11:00 h. Descanso – refrigerio.
- 11:20 h. Mesa redonda de experiencias. Turno abierto de palabra.
  - Proyecto de agrocompostaje comunitario en el municipio de Agres - Ayuntamiento de Agres.
  - Tratamiento y valorización de los residuos agrarios y forestales - Ayuntamiento de Tárbeno.
  - Servicio de trituración de restos agrícolas en el P.N. de la Serra Mariola - Parque Natural de La Serra Mariola, Generalitat Valenciana.
  - La recuperación de la lana como estrategia de dinamización de la ganadería extensiva - Esquellana Coop. V.
- 12:30 h. Clausura.

la teua col·laboració

COMUNICACIÓ, DIVULGACIÓ...

Activitats de promoció, divulgació o formació

Aquest estiu, entre altres activitats, destaquem la participació del Parc Natural de la Serra de Mariola a la campanya STOP al FOC, de la GVA. Dins d'aquesta campanya, es van organitzar una sèrie de 'jornades' de divulgació d'experiències i treballs realitzats per tot el territori valencià, una d'elles a Banyeres de Mariola amb la participació activa del Parc Natural per mitjà el seu director conservador, amb la presentació del servei de trituració de restes agrícoles per a propietaris particulars.

PER CONÈIXER, PER CONSERVAR...

Bones pràctiques per a la recol·lecció de plantes

La llarga història d'interacció dels habitants de la serra de Mariola amb el seu entorn ha modelat no sols el paisatge sinó també la cultura popular, convertint la nostra terra en uns dels llocs amb més tradició etnobotànica. Aquests costums, l'ús de les plantes aromàtiques o medicinals com a remeis casolans contra malalties, per a l'elaboració de productes com l'*herbero...*, estan molt arrelats.

Potser la declaració de parc natural va motivar alguns dubtes sobre la recol·lecció d'aquestes plantes. Es poden arreplegar? En quines zones? La resposta no és només que sí, sinó que es reconeix aquest costum popular. Però sempre que siga així, consuetudinari, per a ús domèstic particular, una altra cosa seria un aprofitament forestal sotmés a la regulació corresponent. Així, amb tot detall cal dir que, segons la normativa de l'espai, i de manera general, «es permet la recol·lecció popular de fruits i llavors, així com la sega de plantes silvestres de consum tradicional, com ara les

Algunes imatges del fullet divulgatiu del Parc Natural, disponible a: www.parquesnaturales.gva.es/va/web/pn-serra-de-mariola/publicaciones > Bones pràctiques

medicinals i les aromàtiques». Aquesta recollecció no podrà tindre fins comercials i es podrà realitzar en tot el parc, excepte en les propietats privades, on caldrà tindre consentiment del particular. No obstant això, haurem de respectar també qualsevol altra norma o limitació específiques que l'Administració pugua aplicar a recursos concrets, o en un lloc o moment determinat, per motius de conservació o altres.

A banda de conèixer i respectar la normativa, hi ha algunes bones pràctiques que cal no oblidar. D'una banda és important recollir només les espècies que reconeguem perfectament, hi ha algunes plantes tòxiques, a més, segons les concentracions dels principis actius, d'altres també poden resultar perjudicials. Cal conèixer el moment adequat per a la recollida, ja que la producció de la substància desitjada també varia al llarg de l'any. Per altra banda, per a contribuir a la conservació de les espècies, només recollirem la part de la planta que hem d'utilitzar, deixant sempre flors o fruits sense recollir. S'ha de tallar la planta amb cura, sense danys, i mai arrancar-la d'arrel. Finalment és important anar canviant de lloc de recollecció per a no sobreexplotar la zona, així com caminar per camins i sendes sempre que siga possible, evitant el camp a través. Com en qualsevol situació, a banda de les normes dictades, la millor recomanació és aplicar el sentit comú i tractar de gaudir dels recursos que la serra ens ofereix amb el màxim respecte, generació rere generació.

[Foto: Parc Natural]

QUÈ HA PASSAT?

Reunió de la comissió científica

Dijous 18 de juliol es va celebrar una nova sessió de la comissió científica de la Font Roja i la Serra de Mariola, al Centre d'Informació del PN de la Serra de Mariola. Un dels punts més destacats d'aquesta ocasió es va destinar a l'organització de les «Jornades de divulgació científica», que portaran per títol «Evolució del paisatge: interacció entre comunitats naturals i humanes» i a celebrar al mes d'octubre, i sobre les que es parlarà al proper butlletí trimestral. A més, es van exposar resultats de diferents treballs d'investigació, com és habitual.

VULL PARTICIPAR

Vols posar-te en contacte amb nosaltres en relació a aquesta publicació? Pots fer-ho per mitjà d'aquesta adreça electrònica: serra_mariola@gva.es

Redacció:
equip tècnic del Parc Natural

Centre d'Informació del PN
Mas d'Ull de Canals, CV-795 km 17

Parc Natural de la Serra de Mariola
965937961, 679195215
serra_mariola@gva.es
parquesnaturales.gva.es/mariola
www.facebook.com/pnserrademariola

